

Egy 16. század végi női ruhaderék restaurálása

A 16. század végi női ruhaderék, alapszövege nyírott és hurkos selyem fonalú láncbársony, kivágása négyszögletes, hátul felfelé kissé ívesen szabott, vállpántja egybeszabott. Az elején és a hátán 3-3 sorban, a vállán 2-2 sorban aranyozott ezüstoffonallas szövött paszomány rátét látható. Eleje egykor 11 darab ezüstözött rézkapoccsal záródott. A kivágás és a karöltő bársonypánttal szegett, aranyozott ezüstoffonallal, csomómintás öltésekkel díszített. A két oldalán bársonyból készített toldás maradványai láthatók. A ruhaderék színe ma barna.

A felhasznált fémfonalak „S” irányba sodort aranyozott ezüstszalagok, belfonaluk enyhén „S” sodratú selyem. Ezt a szövött paszományból és a szegésből vett minták mikroszkópos vizsgálata (SEM) igazolta.

A műtárgy több mint 300 évet töltött a föld alatt, így hiányos, erősen szennyezett és sérülékeny állapotban került kezelésre. A száraz, homokos talajban a selyem erősen kiszáradt és törékennyé vált, míg a jelenlévő korrodáló ágensek és a nedvesség hatására a fémfonalak ezüstje nagyrészt átalakult ezüst-kloriddá (AgCl), és ezüst-szulfiddá (Ag₂S, Ag₂S₃). A korróziós termékek kristályos szerkezete miatt a fémfonallas paszományok szintén nagyon törékennyé váltak.

A restaurálás célja a töredékek állapotának stabilizálása volt, és a darabok biztonságos rögzítése a legoptimálisabb formában.

Az alapszövet és a paszománytöredékek szétbontását, illetve a portalanítást követően a kötött szennyeződések nedves tisztítással voltak eltávolíthatók. Utóbbi szükséges volt mikroszkóp alatt végezni, hogy az erősen törékeny darabok tisztulási folyamata közelről követhető, szükség esetén megszakítható legyen. A nedves tisztítás tiszta lágyvízzel, majd „Genapol-UD-088” nemionos mosószer enyhe oldatával (0.5g/l) történt. A mosás műveletét többszörös lágyvizes öblítés követte, az első öblítővíz kíméletes fertőtlenítőszer is tartalmazott (Dodigen 226, 0.5g/l).

A tisztítást varrókonzerválás követt több lépésben. Elsőként a barnára színezett pamut-düftin anyagon lettek a viselettöredékek újra összeállítva, és selyemfonallal fércöltésekkel rögzítve. Ezután felületére selyem kreplin került, szintén selyemfonallal rögzítve a szabásvonalak és a paszományok szélei mentén. A három textilréteg egymáshoz varrása védelmet biztosított a műtárgynak. A varrókonzervált műtárgy savmentes kartonra került majd selyemmel bevont, alátöltött paszpartút kapott, amely a két réteg szintkülönbsége révén védi a ruhaderék felületét a mechanikus sérülésektől.

Tárolásához méretes fadoboz készült, amelyben a megmaradt kapcsok, valamint a kívánt páratartalom szabályozására szilikagél kapott helyet.

A restaurátori munka folyamán a tárgy által közvetített információk megőrzése volt a cél, ezért semmilyen kiegészítés nem történt. Kiállítási illusztrációként a ruhaderék feltételezett eredeti állapota rekonstruált formában lesz látható.

Tulajdonos: Déri Múzeum, Debrecen

Leltári szám: IV.1921.159.

Szakirány: textil – bőr

Restaurátor: Tóth Ilona Csilla

Témavezető: E. Nagy Katalin